GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 77.

W Niedzielę Dnia 24. Września 1797.

Z Wiednia d. 16. Września.

Przybyły do tuteyszego dworu poseł Ottomańskiey Porty miał przedwczorem u Cesarza Jmć wstępną audyencyą.

Z Gratz d. 16 Września

Każda wiadomość z Udine iest zapewne naszym czytelnikom miła, chociaż iest mniey ważna. Lecz nim z tamtąd zabrzmi słodkie echo pokoiu, cieszemy się gdy przynaymniey donieść możemy, że po przybyciu jenerała Buonaparte negocyacye bardzo tam szczęśliwie idą. Wczoray wieczor przebiegł przez tuteysze miasto jenerał maior hrabia Meerfeld z Udine iadąc do Wiednia; po nim przebiegło iuż dwoch kuryerow i 2 sztafety. Bog by dał, żeby te były szczęsliwem poprzednikiem miłego pokoiu!

Z Strasburga d. 9. Września.

Poczta z Paryża przyszła wczoray; ale nie przyniosła ni listow, ni dziennikow. Postylion miał powiedzieć, że pod czas iego wyiazdu d. 5 o godzinie 3 po południu obydwie rady i dyrektoryat w iednym domu były zgromadzone, i że wiele osob aresztowano Z resztą zapewniaią że zupełna spokoyność w Paryzu panuie, i że obywatele spokoynie w domach swych zostaią i dalszego końca rzeczy oczekuią Rogatki Paryża są zawsze zamknięte, i wszystkie listy, ktòre wychodzą muszą być stemplem dyrektoryatu oznaczone.

Drugi postylion przywiozł tu następuiącą odezwę dyrektoryatu:

Dyrektoryat Wykonawczy do Francuzow.

Dnia 18 Fructidor, roku 5 Rzeczypospolitey Francuzkiey iedney i nierozdzielney.

Obywatele! Dyrektoryat wykonawczy wystawia przed wasze oczy niektore pisma ściągaiące się do spisku royalistow. Pisma te niezaprzeczonego autentyku, opiewaią spiski, mianuią sprzysiężonych i rozwiią kłębek zdradziectwa. Treść ich nadto iest wyraźna, nie żeby obiasnienia potrzebowały; dosyć będzie dla dyrektoryatu, kiedy wam w krotkich słowach opi-

sze zdarzenia do których one się ściągaią.

Znayduią się tak iawne czyny, że żadna impostura przed oczami ludu nie potrafi ich zamydlić, i takim iest spisek w Vendemiaire (w październiku.) Nadaremnie trybunały, które nie mogąc go zaprzeczyć, śmiały utrzymywać, że potym nie było buntu lub zaburzenia; na takie kłamstwo sam royalista się rumienił. Wszystkie okoliczności owego zdarzenia aż nadto okazywały iego cel, naturę i charaktery; opinia nawet Europy nie była w tey mierze watpliwa, chociażbyśmy w korrespondencyi Lemaitre, w papierach emigranta Gélin nie byli odkryli dowodow przekonywaiących i świeżych, że naypierwsi burzyciele, dowodcy i pismacy Vendemiaire korrespondowali z royalistami za granicą. Z tym wszystkim ważna okoliczność od owego czasu długo przed nami ukrytą była, i odkrywaiąc wam ią dopełniamy trudnego obowiązku, ponieważ tu idzie, o oskarżenie zdraycy, w człowieku, który nie raz prowadził waszych obrońcow do zwycięztwa. W ten czas kiedy w Paryżu starano się rozsypać konwencyą narodową, i kiedy fakcyoniści naywyższą władzę osięgnąć chcieli; nad Renem Pichegru odebrał od Kondeusza propozycye i odpowiedział na nie ułożeniem planow wtargnienia i zaprowadzenia royalismu. Jeżeli chorągiew biała nie była w obozie Francuzkiem zawieszona; ieżeli woyska nieprzyiacielskie nie przeszły nazad Renu; ieżeli fortece wasze nie były oddane i trzymane na rzecz króla przez woyska Cesarskie; ieżeli Pichegru nie poszedł przeciw Paryżowi; ieżeli tam w 14 dni nie stanął: obywatele, okropna rzecz donieść wam, że Kondeusz nie chciał przystać na wykonanie tego proiektu przez Pichegru. Lecz nie, ten proiekt nie był tylko zamyślony; nigdy waleczni żołnierze, których jenerał odważa się obrazić, nie byliby na wykonanie iego pozwolili; umieią oni słuchać głosu patryotysmu; umieliby tym wzgardzić, i zdradę pokonać.

" Nie zrobię nic niedokładnego, mówił Pichegru, niechcę bydź trzecim tomem Lafayetta i Dumouriera...., Chce im bydź zdradą podobny, ale chce ich przeyść w pomyślności i w dopełnieniu zbrodni.

Otoż iest taiemnica dla czego royalism obsypywał Pichegru od owego czasu swemi względami; oto iest dla czego był pierwszym prezydentem rady 500 za wniściem nowey trzeciey części d. 1 Prairial obrany; oto iest wykład potwarzy rzucanych na dyrektoryat wykonawczy, kiedy przyiął dymissyą tego jenerała, którego iuż miał o niewierność w podeyrzeniu.

Zwyciężony royalism w dniu 13 Vendemiaire (d. 4 października 1795) zdawał się na moment uledz okolicznościom, a przynaymniey nie pokazywał się przez kilka miesięcy tylko pod śmieszną postacią terrorysmu, pewny będąc korzystania rownie z pomyślności, iak z nieszczęścia tego nowego gatunku zamachow; bo takie iest obywatele, niebezpieczeństwo anarchii, że chociaż tryumsuie przechodzi iednak przez ucisk i zbrodnie do royalismu, i nim ona upadnie prawie wszystkie publiczne władze osiędą stronniki despotysmu. Ta ostatnia maxyma aż nadto się od 15 miesięcy zprawdziła; a polegaiąc na poświęceniu niektórych rabusiow, których szaleństwo podobno sam ułożył albo ich krokami kierował, od tego czasu znacznie

royalism postąpił, a przynaymniey skorzey zaczął dążyć, gdyby ieden z iego mowcow nie był się za nadto pośpieszył z wyłuszczeniem celu, który sobie dopełnić zakładano. Mowca ten iest mianowicie Lemerer wydany od Duverne de Presle tak iak Mersan, iako posrzednik znany i wbecny między częścią ciała prawodawczego i agentami pretendenta. Kiedy w miesiącu fructidor roku 4 Lemerer ośmielił się na mowni y okazać iako przedmiot żalu konstytucyą 1791 roku; kiedy poważył się szaleniec naganiać tryumf, który wolność w d. 10 sierpnia 1792 roku odniosła, w tym momencie otwarły się oczy wiernym rzeczypospolitey deputowanym, i od tego czasu aż do 1 prairial roku tego nieprzestawali się kontra rewolucyynym propozycyom opierać.

Przymuszony zawiesić od 1 prairial swe panowanie prawodawcze; inny obrot nadał royalism swem usiłowaniom: ogarnął całą rzeczpospolitą, i tworząc sobie wszędzie agentow, setnikow, emissaryuszow, organizował ich związki, ich posłuszeństwo, ich korrespondencyą, a układaiąc prawie w każdym departamencie, w każdym mieście kontra rewolucyą pracował razem do przygotowania elekcyy i zapewnienia sobie siły woyskowey, któreyby mogł w potrzebie użyć.

Taka była obywatele, od miesiąca pluvios royalismu siła, i odkryty spisek Brottiera, Dunan i Villeurnois, pomnożył tylko zuchwałość w nim i utwierdził przez doznany opor iego sposoby. Nigdy spiskowi przekonani przez swe własne pisma, i wyznania, nie mieli więcey obrońcow, więcey protektorow, iak w owczas; nie obawiano się wcale okazać w całey żywości iak daleko ich sprawa tych zdraycow obchodziła, i uznano raczey za potrzebę iak za niebezpieczeństwo użycia na ich obronę wszystkich źrzodeł partyi do którey oni należeli.

Że w większey części departamentow elekcye były dziełem tey partyi, to nie podpada obywatele wątpliwości, uważaiąc spory trybunału woyskowego, i czytaiąc dwie deklaracye, ktore Duverne de Presle złożył w naszych ręku, a które dziś ogłaszamy, i gdy nakoniec zważemy uczucia i postępki nowych urzędnikow, których intryga i zepsucie nadało rzeczypospolitey. Emigranci zalewali coraz bardziey Paryż i departamenta; republikanie mordowani lub przymuszeni do opuszczenia swych domow; zabobonność i fanatysm przywołane przez tych samych nazad, którzy w czasie monarchii przyłożyli się do wygnania ich; urządzenia republikanckie opuszczone lub ochydzone; znaki royalismu z bezczelnością rozwijane; zuchwałość prass do ostatniego stopnia, iakiego ieszcze nigdzie nie masz przykładu posunięta; nabywcy dobr narodowych zagrożeni, lub iuż z swych własności wyzuci; kredyt publiczny prawie zniszczony; handel zatamowany; przemysł nie pewny; transakcye partykularnych bez reguły i gwarancyi; skarb narodowy zostawiony bez źrzodeł w śrzod licznych i nagłych potrzeb; nieukontentowania wygorowane i niezgoda podżegana; obrońy oyczyzny nadgrodzeni za swoie tryumfy, za swoie offiary i odniesione rany, obelgą i wygnaniem; nakoniec pokoy zewnętrzny przez zapowiedzenie zawichrzeń wewnątrz spoźniony: taki iest, obywatele, obraz ktory rzeczpospolita wystawia, i tym sposobem

)2(

upadały nadzieie, które po zaprowadzeniu konstytucyi w kilka miesięcy ożyły i wzrosły.

Nie! nie dla tego przebyliście niebezpieczeństwa rewolucyi, abyście do takiey nędzy i hańby powrocić mieli. Wasze dzieci, wasi bracia, wasi przyiaciele nie rozproszyli nadaremnie woysk krolow i zdobyli podziwienie ludow. Nie do fakcyi należy obalać dzieło woli narodowey; konstytucya roku 3 nie będzie wam wydarta. Wybrańcy Blinkenburga przywłaszczaiąc sobie imię wybrańcow narodu, emigranci, hersztowie szuanow, hersztowie spiskowych, ludzie nakoniec, którzy w naywyższym dostoieństwie ciągle zdradzali swe powołanie, nie pozbawią was owocu prac waszych. Ciało prawodawcze będzie umiało w tym uczynić rożnicę: możecie na iego patryotysmie i iego świetle polegać, że ten wielki czyn sprawiedliwości i potrzeby doprowadzi do skutku. Mieycie ufność w ciele prawodawczym i pozwolcie działać ustawie, bez czego wspaniali wasi wybrańcy przymuszeni wziąść uboczną i nie pewną drogę, postępowaliby wśrzod burzy do źle postrzeżonego celu, a wy utracilibyście wszystkie ztąd owoce, ieżeli nawet nie doznalibyście ieszcze smutnieyszych następności, iakich już tyle razy doświadczyliście. Nie zapominaycie nigdy, obywatele, że stoiemy ieszcze nad dwiema równie wielkiemi przepaściami: to iest między zostawieniem nasienia złego, któreby na nas niechybnie nowe zaburzenia ściągnęło, i zaginieniem przez zbytek lekarstwa.

Podpisano *Reveiller-Lepeau*, *prezydent dyrektoryatu.*

Lagarde, *sekretarz jenerał:*

Z Londynu d. 5. Września.

O wyprawie naszey, która się przeciw wyspie Hiszpańskiey Teneryffi, nie udała, czytamy w przedostatniey dworskiey gazecie następuiące urzędowne rapporta:

List lorda St. Vincent do Sekretarza admiralicyi Evan Nepeau, z okrętu Ville de Paris przy Kadyx d. 6 Sierpnia.

Proszę WPana uwiadomić admiralicyą, że wyprawiłem kontra admirała Nelson z woiennemi okrętami Theseus, Culiodon, Zealous, Seahorse, Emerald, Terpsichore i kutrem Fox przeciw miastu Santa Crux na wyspie Teneryffie, które ia podług roznych wiadomości za łatwe do attaku rozumiałem. D. 15 lipca opuścił nas kontra admirał Nelson, a d. 18 tegoż miesiąca posłałem mu ieszcze ieden z Lizbony przybyły woienny okręt, podług iego zostawionych mi instrukcyy. Okręt Emerald przybył wczoray do nas z depeszami i przyłączonym tu rapportem od kontra admirała Nelson: lubo się to przedsięwzięcie nie udało broń, iednak królewska została tam świetną sławą okryta; pioro moie nic tu nie może przydać czegoby kontra admirał Nelson na pochwałę męztwa officyerow i maytkow nie napisał. Lecz muszę wyrazić wielką stratę którą oyczyzna w ciężkim poranieniu admirała Nelson, w śmierci kapitana Bewen i innych waleczuych officyerow poniosła którzy w czasie mężnego attaku na placu polegli. W tym momencie iak tylko kontra admirał Nelson nazad powroci, zaraz go do Anglii oddeślę &c.

Podpisano *St. Vincent.*

List kontra admirała Nelson do lorda St. Vincent, z okrętu Theseus na wysokości Santa Crux d. 27 Lipca.

Dopełniaiąc WPana rozkazow przypuszczenia mocnego attaku do miasta Santa Crux na wyspie Teneryffy, rozkazałem z maiących pod moią kommendą okrętow 1000 żołnierzy morskich pod przewodztwem kapitana Troubrige, Waller i innych którzy w szlachetny sposób wszyscy służbę swoią rozpoczęli, do wylądowania przygotować; i lubo znayduię się w smutney konieczności doniesienia WPanu, że się móy attak nie udał, muszę iednak przyznać, iż nie wiem czy ieszcze kiedy podobna odwaga okazana była, iak w tym razie od officyerow i maytkow pod moią kommendą będących. Przyłącznie posyłam WPanu listą zabitych i ranionych, i z naywiększym żalem muszę w liczbie pierwszych kapitana Rychard Bowen okrętu Terpsichore policzyć; oprocz niego nie ma zapewne officyera odważnieyszego i zręcznieyszego, któryby więcey honoru marynarce królewskiey uczynił, iak on; nie z mnieyszem także żalem muszę stratę porucznika Gibson i wielką liczbę walecznych officyerow i maytkow spomnieć. Mam honor &c.

Podpisano *Horacyusz Nelson.*

W zabitych rachuią: 28 maytkow i 16 żołnierzy morskich; w ranionych: 90 maytkow i 15 żołnierzy; zatopionych z obydwoch 97, a 5 zamieszanych. W liczbie zabitych iest 7 officyerow. Kontra admirałowi ustrzelono prawe ramię, a oprocz niego iest 4 officyerow ranionych.

Z dziennika kontra admirała Nelson pokazuie się, że oddział od 300 ludzi zbliżył się niezoacznie w nocy do batteryy portu, i te szturmem dobył; na drugi dzień rano obiał miasto i w klasztorze iednym stanął; lecz attak cytadelli był niepodobny, ponieważ w niey 8000 Hiszpanów i 100 Francuzow garnizonem stało. Wysłano zatym kapitana Hood z propozycyą do Hiszpańskiego rządcy, Don Juan Antoni Gutierrez, iż ieżeli pozwoli Anglikom na ich własnych łodziach nazad odpłynąć, i za skołatane Angielskie łodzie inne im do odpłynienia da, tedy Angielska eskadra nie będzie więcey miasta napastowała. Z początku żądał aby się iako iency woienni poddali; ale gdy pogrożono zapaleniem miasta i attakowania bagnetem Hiszpanow, zezwolił na ten warunek i uczynił co mu prawdziwie honor czyni, kazał wszystkich ranionych Anglikow do szpitalow wziąść, i woiennym okrętom pozwolił się w świeżą wodę i żywność na tey wyspie opatrzyć. Kutter Fox został z batteryy spodem pod wodą przestrzelony i natychmiast z 97 ludzi utonął. Kapitan Bowen został z honorami woyskowemi w morze wrzucony. Kontra admirał Nelson przybył iuż do Portsmut i zaraz do Bath popłynął. Gdy w Plimut na ląd wysiadł, był od ludu z oklaskami przyięty.

Podług sobotniey i dzisieyszey gazety dworskiey przyprowadzono znowu wiele Francuzkich korsarskich okrętow.

Z inkwizycyy wyciągnionych w Irlandyi pokazuią się okropne rzeczy. W Ahty wydało się, że buntownicy, albo iak się nazywaią Defenderowie dzień 27 sierpnia do wyrznięcia wszystkich rządowi przychylnych osob, i rozpuszczenia po całym królestwie strachu buntu, wyznaczyli. Oni rozumieli iuż, że wszystkie millicye na swoią stronę przeciągnęli, i nie czekali

tylko na pomoc Francuzow; wtym niektórych herstow aresztowano, i odbiorą zasłużoną karę.

Hrabia Gorea poseł Portugalski przy dworze Szwedzkim, wyiechał z Londynu z baronem Oxenstierna, iego żoną i pułkownikiem Ramsay do Sztokolmu.

P. Wesley przybył nazad z Lill i zapewniaią iż tam iuż niepowroci; z niecierpliwością oczekuiemy na ukończenie tey długiey negocyacyi. Pewny pan, maiąc sprawę w tuteyszym sądzie gdzie wszystko długo idzie, offiaruie zakład, że on prędzey swoią sprawę ukończy, iak negocycye pokoiu w Lill doydą. Przy oddaniu zabranych w Tulonie okrętow, nie maią się iuż Francuzi tak bardzo upierać.

Dnia 20 t. m. lord Mornington odieżdza z sekretarzem Wesley do Indyy, a kontra admirał Christian, idzie z niemi do przylądku dobrey nadziei.

Rewolucya przeciw aktowi millicyi staie się w Szkocyi coraz powszechnieyszą. W Trauent przyszło między skupionem ludem i iazdą do prawdziwey potyczki: przeczytano nayprzod akt przeciw buntom; ale gdy skupiony lud niechciał się ieszcze rozeyść, rozkazano żołnierzom dać do niego ognia. Około 12 ludzi zabito na ulicach i 16 raniono; młoda iedna kobieta, która się za dragonią z kamieniami uganiała, padła naypierwey trupem.

W Quebeck stracono Amerykańskiego awanturnika M'Leed, który ułożył plan oddania Francuzom Kanady &c.

Tuteysze pisma czynią wiele zastanowienia nad wyprawą do Teneryffy, przeciw którey z małą siłą się puszczono. Oppozycyyne pisma przypominaią z tego powodu wyprawy przeciw Quiberonowi i Dunkierce.

Z Nowegoyorku piszą, że aresztowany senator Blount z aresztu uciekł, ponieważ do iego spisku wiele znacznych osob wchodzi. W dzień iego arestu, wice prezydent Jefferson pod pozorem choroby wyrobił sobie urlaup, aby na podobnych sessyach nie był przytomnym.

Z Londynu tegoż dnia.

Słychać było z początku, że P. Dundas ułożył wyprawę przeciw Teneryffie; ale teraz wiem, że nie. Żadnego rozkazu nie wydano w tey mierze z Anglii, mówią ministerялne pisma; ale gdy lord St. Vincent więcey, iak dostarczaiącą flotę do blokowania Kadix miał, umyslił część iey do dalszego przedsięwzięcia obrocić; szkoda tylko, że tak nieprzyiaciela za słabego tam miano i iego sposoby do obrony tak nierzetelnie wyrachowano. Pod czas pokoiu nawet garnizon Hiszpański w Santa Crux wynosił zawsze 1000 ludzi, a iak tylko Hiszpania wydała Anglii woynę, pomnożyła tam zaraz garnizon, i po zawarciu z Francyą alliansu wyćwiczono zaraz w Teneryffie 5000 millicyi. Cała millicya pod czas nawet pokoiu wynosiła na kanaryyskich Hiszpańskich wyspach zawsze 29 800 ludzi.

W dzienniku kontra admirała Nelson wyczytuiemy ieszcze co następuie: "Dnia 25 lipca o godzinie 5 po pół nocy wylądowała nasza eskadra o kilka mil na pół noc od Santa Crux. Blisko 1000 ludzi podzielonych na 6 dywizyy wsadzono na łodzie; około w pół do drugi po pół nocy dnia 26 lipca, stanęliśmy na wystrzał armaty od portu Santa Crux nie będąc postrzezonemi. Lecz w momencie uderzono na gwałt, i od iednego do drugiego końca miasta dawano do nas z fuzyy i z 3. do

40 armat ognia. Gdy noc nader ciemna była, kontra admirał Nelson i kapitan Bowen z drugiemi 2 kapitanami doszli tylko do portu, który lubo od 4 do 500 ludzi i znaczney artylleryi broniony wnet został zdobyty. Sześć 24 funtowych armat zagwoździliśmy, ale z cytadelli tak do nas kartaczami, a z domow z fuzyy do portu prażono, żeśmy nie mogli daley postąpić, i prawie wszystkich ludzi pobitych albo ranionych mieli. Kapitan Troubridde wpadł iednak z drugiey strony i szedł prosto na cytadellę; lecz do wzięcia iey znalazł się za słaby &c.

Waleczny admirał Nelson, który tą wyprawą kommenderował, iest ten sam, który bombardowaniem Kadyxu kierował.

Podług listy admiralicyi w miesiącu sierpniu zdziałaney, cała siła W. Brytanii składa się z 748 zbroynych okrętow.

Z zachodnich Indyy przywieziono proby tak pięknego cukru, iakiego tu ieszcze nie widziano, co iest skutkiem poprawienia cukrowych roślin.

Ostatnie wiadomości z Sierra Leona od Afrykańskich brzegow donoszą o zakwitaniu tey osady; rośliny bawełny i kawy obiecuią bogaty plon, w nadgrodę wyłożonych na nią kosztow. Mała Francuzka eskadra pod rozkazami obywatela Renaudé, czyni i w tamtych stronach przeszkody naszemu handlowi.

Z Frankfurtu d. 8. Września.

Od dawna gotowany raz przeciw większości ciała prawodawczego w Paryżu został właśnie w dzień przed uformowaniem gwardyi narodowey wymierzony. Trudno było przewidzieć początek tey nowey rewolucyi. Oto iest pismo, któreśmy w tey mierze odebrali.

Kopia. W Paryżu d. 18 Fructidor w południe (4 Września.)

W nocy uchwyciły woyska broń; lud rozgniewany stanął po przedmieściach; dozorcy sali są aresztowani i zaprowadzeni do Templu. Ani iedna kropelka krwi nie była wylana; 250 republikanckich reprezentantow zebrali się w Odeon; sesſya ich rozpoczęna się; dziennikarzy szuanow aresztuią; grenadyerowie ciała prawodawczego przeciągaią około dyrektoryatu, ktòremu dziękuią za uratowanie rzeczypospolitey. Carnot uciekł w nocy; Barthelemy iest w swoim domu strzeżony; spiskowi drzą, a rzeczpospolita tryumfuie. Pozdrowienie uściskanie.

Zgodne z originałem Podpisano *Barras.*
Jenerał kommenderuiący Sambry i Mozy Hoche.

Z Medyolanu d. 20. Sierpnia.

Jenerał Buonaparte przed swoim do Udinu wyiazdem obywatela Briches (członka zgromadzenia prawodawczego we Francyi w roku 1791 i konsula jeneralnego rzeczypospolitey we Włoszech:) mianował, *Adjunktem do Dyrektoryatu Wykonawczego rzeczypospolitey Cysalpińskiey.* Jenerał ten pierwszemu woysk Francuzkich we Włoszech kommiſsarzowi, następuiące wydał przepisy: 1mo Gdy rzeczpospolita Cysalpińska, każdego miesiąca million ieden wnosi do kaſsy woyskowey, przeto kraie tey rzeczypospolitey, od wszelkiego gatunku rekwizycyi wolne bydź maią. 2do Granice aktualne tey rzeczypospolitey są nayprzod kraie położone pomiędzy Tesino i Oglio; potwore kraie składaiące dawniey powiaty Modeny, Bononii, i Ferrary, 3tio Woyska rzeczypospolitey Cysalpińskiey w własnym stoiące kraiu, utrzymowane bę-

dą z magazynow teyrzeczypospolitey. 4to Gdy zaś za granicą iey kraiow z woyskami Francuzkiemi znaydować się będą, utrzymowane będą kosztem magazynow woyska Francuzkiego.

Municypalność Wenecka zaradzaiąc niedostatkowi skarbu publicznego, włożyła nowe podatki na dobra, dochody, i fabryki tego miasta i iego dystryktu.

Wolna żegluga między Wenecyą i Tryestem nazad przywroconą została. Wszystkie prowincye stałey ziemi podobnież iak Wenecya, prosiły o wcielenie ich do rzeczypospolitey Cysalpińskiey.

Piszą z Genui iż obywatel Duphot jenerał brygady woysk Francuzkich we Włoszech, zatrudniac się będzie organizacyą woysk rzeczypospolitey Liguryyskiey; kommenderować niemi tymczasowie będzie, lecz działać zaczepnie nie będzie mogł bez rozkazu wydziału woyskowego tey rzeczypospolitey.

Dzienniki upewniaią, że nowa rzeczypospolitey Liguryyskiey konstytucya dnia 14 sierpnia do przyięcia ludowi podana była. Mówią także iż żądaną w Genui kontrybucya przez Francuzow na członki dawnego rządu rozłożono, że wielu z nich do Toskanii i Luki się udało, i że połowa dochodu tym zbiegłym na użytek kraiu skonfiskowana będzie.

Mieszkańcy powiatu Konscencyi lenności Papiezkiey prosili o wcielenie się do rzeczypospolitey Liguryyskiey.

Z Madrytu d. 18. Sierpnia.

Jeden z głownieyszych przedmiotow, które zaymuią uwagę naszego młodego i szanownego ministra stanu Xiążecia pokoju, ściąga się do ożywienia przemysłu i handlu w Hiszpańskim narodzie. — Przez krótki czas pokoiu poprzedzaiący teraźnieyszą woynę z Anglią, zniosł ten minister wiele podatkow, które były na niższe klassy ludu nałożone i przyłożył się do pomnożenia publicznych budynkow i założenia kanałow. W czasie teraźnieyszey kosztowney woyny, nie odstępuie on swego ulubionego proiektu ożywienia wielkich źrzodeł Hiszpanii, i ściągnienia obcych kapitalistow i kunsztmistrzow do kraiu, aby przez to dawny przemysł Hiszpański nazad wskrzesić i nakłonić swych ziomkow do wyrabiania samem surowych kraiu materyałow, które dotąd bardzo często zagranicę wysyłali, aby ich potym przerobione za podwoyną cenę nazad odkupować. Hiszpania wydaie naykosztownieysze płody surowe, które między innemi do osad z zyskiem wywożone bydź mogą. Zakłady nowych rękodzieł znayduią iuż w tym krolestwie opiekę, a żywność iest tu tania. Procz tego cudzoziemcy kupcy, i kunstmistrze protestanckiego wyznania maią zupełne bezpieczeństwo, co iest skutkiem oświeconego teraz rządu w Hiszpanii; są oni bowiem nie tylko co do wyznania religii zupełnie wolni, ale z powodu oney bynaymniey prześladowanemi bydź niemogą, i owszem wyraźney protekcyi doznaią.

Z Wenecyi d. 1. Września.

Municypalność wydała dziś dekret, którym nakazuie wnoszenie do iedney kassy dochodow wszystkich klasztorow, bractw i innych zgromadzeń zakonnych. Te pieniądze będą obrocone na wspieranie ubogich, chorych i kalekow: będą także użyte na utrzymywanie ubogich expatrycyuszow. Zarządzanie tą kassą poruczono trzema osobom, do których przydano exdożę Maniego.

D O D A T E K

D O Nru. 77.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W Niedzielę Dnia 24. Września 1797.

Z Paryża d. 5. Września.

Wypis z Monitora pod d. 5 września.

" W nocy z niedzieli na poniedziałek, to iest z 3 na 4 t. m. o godzinie 3 z rana dano z armat na gwałt ognia. Mieysce sessyy ciała prawodawczego zostało woyskiem otoczone i rogatki Paryża zamknięte. O godzinie 7 z rana złożono i aresztowano kommendanta gwardyi ciała prawodawczego. Grenadyerowie tey gwardyi udali się z wykrzykami: Niech żyie rzeczpospolita! za jenerałem Angereau, który ich do główney kwatery 17 dywizyi zaprowadził. Woyska osadziły wszystkie mosty miasta i przed Tuillery, rownie iak plac rewolucyyny; przechod przez te mosty był armatami zagrodzony."

" Dyrektoryat kazał po wszystkich ulicach po przybiiać pismo, które potępia jenerała Pichegru. To pismo znalezione było w pugilaresie barona d'Entraigues, ktorego jenerał Buonaparte we Włoszech aresztować kazał, i prawdziwość iego Buonaparte, Clarke i Berthier pod d. 5 prairial (24 maia) zaświadczyli, poniewaz pugilares dopiero w przytomności tych trzech jenerałow był otwarty. Długie to pismo ma tytuł: *Moia rozmowa między d'Entraigues i hrabią Montgaillard.* Kiedy Pichegru armią Renu ieszcze kommenderował, wysłał do niego hrabia Montgaillard z rozkazu Xcia Kondeusza zręcznego Szwaycara imieniem Courant, dla wybadania Pichegru. Ten jenerał żądał widzieć rozkaz Kondeusza, a zobaczywszy go, dopiero się P. Courant otwarł, i obiecał iż się z swoim woyskiem za monarchią oświadczy; lecz gdy nie mogł Xcia Kondeusza do swego planu nakłonić, którego w tym pismie bardzo naganiaią, została cała rzecz do tego czasu. Obiecano Pichegru 1 ½ mill. liw. w podarunku, z których mu zaraz 100,000 talerow w gotowiźnie, które Kondeusz u siebie miał dostawić offiarowano, potym stopień marszałka Francyi, czerwoną wstąskę, 200,000 liw. pensyi, poki tylko żyć będzie, i ieżeli się ożeni, połowę żonie po iego śmierci, a czwartą część iego krewnym na zawsze, procz tego pałać w Paryżu, dobra Arbois, które się Pichegru nazywać miały i 12 armat, które Austryakom odebrał. Przyczyna dla czego się ten plan nie udał, iest szczegulniey ta, że Pichegru chciał w porozumieniu z Austryakami czy-

nie, a Kondeusz znowu nie chciał chwały tego przedsięwzięcia z Wurmserem dzielić. Ta iest głownieysza treść tego długiego pisma."

"Przybito także wiele rożnych listow do deputowanego Colomes pisanych, i w których ten iako podskarbi Ludwika XVIII w Lyonie mianowany iest."

"Większa liczba deputowanych obydwoch rad mieli swoie zgromadzenia, rada starszych w pięknym amfiteatrze des Ecoles de chirurgie pod prezydencyą Roger Ducos, a rada 500 w sali Odeons pod prezydencyą Lamarque. Rada 500 wyprawiła do dyrektoryatu poselstwo o zdarzeniach w nocy zaszłych, o zamknięciu zwyczaynego obrad mieysca, i o innych nad zwyczaynych śrzodkach. Kommissyi złożoney z Poulain, Grandpré, Cazal, Villers, Sieyes i Boulay z departamentu Mearthe zleciła aby podała śrzodki dla zapewnienia bezpieczenstwa i wolności ciała prawodawczego i dyrektoryatu, i zasłonienia konstytucyi roku 3 od napaści nieprzyiacioł. — Na propozycyą de la Porte pozwoliła rada 500 wnisć woyskom za granice konstytucyi, i rada starszych natychmiast takową rezolucyą potwierdziła. — Rada 500 postanowiła nową kommissyą dozorcza nad salą, która się z Talot, Cales, Jacomin, Martinet i Laye składa. — Obydwie rady oświadczyły swoie sessye za nieustaiace."

"Dyrektor Carnot umknął pod czas nocy; dyrektor Barthelemy iest w stancyi u siebie pilnowany. — W Paryżu naywiększa spokoyność panuie: osoby i własność były szanowane."

Wypis z dziennika Le Conservateur pod d. 4 września, przez Garat, Daunou i Chenier wydawanego.

"Przeszłey nocy około godziny 3 przy byli nazad emigranci, mordercy z południowych departamentow i rozboynicy Wandy, attakowali wniścia do pałacu dyrektoryatu; ale przez zbroyną siłę odpartemi zostali."

"Otey samey godzinie członek iеden dyrektoryatu, mieszkaucy na dole, własnie gdy go chciano aresztować, uciekł, i ten członek iest Carnot. Inny członek dyrektoryatu Barthelemy został w swey stancyi aresztowanym. Dla uzyskania wolności offiarował złożyć swoy urząd; ale dotąd ieszcze iest w areszcie."

"Około godziny 4 z rana z rozkazu rządu dano z armat ognia; siła zbroyna udała się natychmiast na plac niegdys Burbona. — Kommissya dozorcza nad salą zgromadziła się; większą iey liczbę członkow aresztowano. Pichegru ieden z kommissarzy dozorczych, usiłował użyć swey dawney sławy. Jeden żołnierz aresztuie go; Pichegru zaczena do niego mowić; lecz żołnierz odpowiada: "Ty byłeś dobrym jenerałem, ale stałeś się zdraycą: ia nie jestem tylko prostym żołnierzem, ale wiernym rzeczypospolitey." — Rogatki Paryża są zamknięte."

Dzisieyszy Redaktor pod d. 18 fructidor (4 wrzesnia) mieści w sobie co następuie.

"Pierwszy akt ciała prawodawczego po oddaleniu deputowanych royalistow, którzy go podbili, i pozostawieniu go samemu sobie, było autentyczne usprawiedliwienie i oświadczenie do armiy. Panowie royaliści uważali republikanckich żołnierzy iako nieprzyiacioł i rabusiow, i zaraz wołali na gwałt skoro 4 regimenta o 12 mil od Paryża przechodziły, a teraz będą iak bracia przyięci."

" Paryż używa naywiększey spokoyności, i w całem tym dniu naywiększy porządek panował. Aresztowano tu następuiących deputowanych: Delarue, Descoutils, de la Metherie, Jarry, Rovere Fayolle, Pavie, Pichegru, Tupinier, Dumas, Dauchy, Bourdon de l'Oise, Villot, Aubry, Dubois, Dossonville "

" Teraz iest 11 godzina w wieczor.— Rada 500 zniosła elekcye 42 pierwiastkowych zgromadzeń, i następuiące osoby, oszczędzaiąc przelewu krwi na wygnanie skazała:

Albry, Job Aimé, Bailli, Boiſsy-d'Anglas, Bornes, Bourdon de l'Oiſse, Cadroy, Couchery, Delarue, Dumery, Dumolard, Duplantier, Duprat, Gilber Desmollieres, Gau, Henry Lariviere, Imbert Colonies, Camille Jordan, Jordan, Lacarrier, Marchand Gonicourt, Lemerer, Mersan, Madier, Maillard, Noailles, André de la Losere, Maucatin, Simeon, Tarbé, Voublanc, Villaret Joyeuse, Barbè, Marbois, Villot de Torey, Vauviliers, Pavie, Pastoret, Pichegru, Poliſsard, Clermontand, Quatremerre, de Quincy, Maraire, Portalis, Paradis, Rovere, Tronçon du Coudrai, Ferrand Vaillant, La fond ladebat, Lemaire, Maillard du Louvre, Murinay, Elia, Carnot i Barthelemy dyrektorowie, Cochon dawny minister, Brothier, Lavergne de Presles, d'Oſsonville, jenerał Miranda, jenerał Morguan, Suard, Mailche, Ramel, kommendant grenadyerow ciała prawodawczego, Xżna Orleańska, Xżę Conti.

DONIESIENIA.

Przez C. K. sąd szlachecki Krakowski Gallicyi zachodniey mocą ninieyszego edyktu wszystkim tym, do których należy, wiadomo się czyni: Od sądu pozwolono iest, aby do ogólnie wszystkich Jana Nep: Maiewskiego, w Gallicyi Zachodniey pozostałych summę ogolnie 4970 f. R. ⅚ Xr. wynoszacych zbieg wierzycielow był otwarty. Ninieyszemi przeto wszyscy, którzyby iakiekolwiek na przeciw zadłużonego prawo mieć rozumieli, obwieszczaią się, azeby aż do ostatniego listopada r. 1797 pretensye swoie przez wydanie zwykłego pozwu na przeciw postanowionego w osobie Jozefa Lewickiego obrońcy Kuratora maſsy konkursowey, do tuteyszego sądu szlacheckiego tym pewniey podawali, i w tym nie tylko rzetelność swoiey pretensyi, ale też i prawo, mocą którego w tey lub owey klaſsie umieszczonemi bydź żądaią, okazali, ile że po upłynieniu przepisanego czasu nikt więcey słuchany nie będzie, i ci, którzy do tego czasu z pretensyami swemi do sądu nie nadgłoszą się, od wszystkich rzeczonego dłużnika znayduiących się dóbr, bez żadnego wyięcia oddaleni zostaną, chociażby im lub prawo do wspólnego porachunku służyło, lub rzeczy iakiey prawem własności z maſsy domagać się mogli, lub gdyby ich pretensya na rzeczy iakiey nieruchomey do dłużnika należącey zabespieczona była, tak dalece, iż takowi wierzyciele, gdyby maſsie winni byli, mimo tego, iż im prawo do nadgrodzenia sobie własności lub zapisu służyć mogło, dług zapłacić powinni bedą.

A poniewaz podług przepisu zbioru sądowego w rozdziale 9tym § 86 Obranie administratora maſsy, tudzież deputacyi wierzycielów nakazane iest, przeto wszystkich wierzycielow na dzień 4 grudnia 1797 o godzinie 9 zrana do tuteyszego Ceſs: Krol. sądu szlacheckiego tym napomnieniem zwołuie się, iż tego samego dnia tymczasownie ustanowiony administrator maſsy lub potwierdzonym, lub też inny obranym, podobnież też i deputacya wierzycielow, do którey iednak nikt, iak tylko wierzyciel tey samey maſsy zdolnym bydź może podług §. 93 i 94 obraną bydź ma, oraz zaś przepisy, podług których dobra administrować się powinny, iaką władzę deputacya względem administracyi maſsy ma, i iak daleko administrator deputacyi zlecenia dopełniać powinien, ustanowione bedą. Przeto wierzycielom na wyznaczony dzień tym pewniey stawić się należy, gdyż inaczey podług §. 95. Zbioru sądo-

wego na ich niebezpieczeństwo obranie tak administratora, iak i deputacyi wierzycielow od tuteyszego sadu nastąp. Podług tego więc każdy ma sobie postąpić, i szkody unikać, gdyż na Ces: Krol: dziedziczne kraie ustanowionych praw przepis zachodzi.

Dan w Krakowie dnia 11 Września 1797.

Ex Consilio Cæs. Reg: Fori Nobilium. Cracoviensi Galicie occidentalis.

Woyna. Auersperg. Piekarski.

Względnie do wysokiego pod dniem 22 sierpnia r. b. Nro 11509. wyszłego rozporządzenia od Prześwietney zadworney kommissyi, będzie C. K. czopowe tudzież podatek mieyski piwa i miodu w miescie Łosicach w cyrkule Bielskim, które sie z końcem października r. b. skończy, na rok ieden a to od 1 listopada 1797 do dnia 7 miesiąca tegoż w roku 1798, drogą publiczney licytacyi w arendę puszczone.

Licytacya obudwoch podatkow rozpoczęta zostanie na dniu 3cim miesiąca października r. b. w miescie Łosicach, i życzący takowey arendy maią czwartą część pretium fisci iako vadium czyli zareczne przed licytacyą zaś naywiecey daiący, powinni kaucyą całkowitemu arendownemu kwantum wyrownywaiącą albo w gotowiznie, ablo kaucyą fideiussoryczną złożyć. Co sie wiec ninieyszym ku powszechney podaie wiadomości.

Z C. K. Bielskiego cyrkularnego urzedu. Dnia 10 września 1797 roku.

de Kreutzberg, Starosta cyrkularny.

Stosownie do wysokiey w dniu 22 sierpnia r. b. Nro. 11509 wyszłey dyspozycyi od Prześwietney zadworney kommissyi, bedzie C. K. czopowe miasta głownego Krakowa wraz z Kazimierzem i Kleparzem, tudzież w miastach Proszowiczach krórego pretium fisci f. ryn. - 345.
Koszycach, - - - - - - - 400.
Brzeska nowego, - - - - - - - 213.
Skalmirza, - - - - - - - 575.
Skały, - - - - - - - 279.
Słomnikach, - - - - - - - 303 - X. 45.

Wynoszące, na rok ieden od 1 listopada 1797 aż do miesiaca i dnia tegoż samego w roku przyszłym 1798 droga publiczney licytacyi w arende puszczone.

Licytacya tegoż czopowego bedzie na dniu 16 października r. b. zrana o godzinie 9tey w tuteyszey cyrkularney kancellaryi przedsiewzięta; życzacy takowey aredy powinni 4ta cześć pretium fisci iako vadium czyli zakładne przed licytacya zaś, naywiecey daiacy kaucyą w gotowiznie lub fideiussoryczną, całemu arendownemu kwantum wyrownywaiącą złożyć. Co się więc niniejszym do każdego wiadomości podaie.

Z C. K. Krakowskiego cyrkularnego urzędu. W Krakowie dnia 10 września 1797 roku.

Baron de Riedheim Starosta cyrkularny.

Dnia 20 września we środe przed wieczorem, uciekł lokay od Pana Erazma Komara, nazywaiący sie Tomasz Morawski, zabrawszy: tabakiere dużą okrągłą złota, w ktorey na wierzchu zegarek iest idący. Drugą tabakierkę złotą płaską, powleczoną niebieską emalia, a na iey wierzchu lanszawcik. Pierścień złoty w kamieniu rznięty, to iest głowa Horacyusza. Trzynaście sztuk numizmow złotych rożney wielkości. Zegarek płaski srebrny. Złotem Holend: czer: zł: 86. Trzy sztuki dukatow potroynych Krymnickich. Rublami Moskiew: czer: zło: 11 i zło: pol: 12. Rożną Cessar: monetą czer: zł: 7. Ten złodziy wzrostu śrzedniego, oczu i włosow ciemnych, włosy ma nie długie, głowę płaską, czoło wypukłe, lat około 20, żadnego iezyka procz Polskiego nie mowi. Uciekł (ieźli ubioru niezmienił) w surducie granatowym z kołnierzem zielonym, maiąc letnią białą kamizelkę, spodnie ciemno zielone, kapelusz okragły.

Ponieważ dotąd listy do Wrocławia i Berlina, z tąd tylko do Gor Tarnowskich, pocztą konną, a z Gor Tarnowskich zaś do Wrocławia pocztą wozowa odsyłane były. z czego wynikało iż listy w Wrocławiu aż czwartego dnia w południe odbierano, ktore w pomiar 37 mil bardzo nie rychło do zamierzonego mieysca dochodzić mogły; wiec Krolewsko Pruski jeneralny Pocztamt w Berlinie dla przyspieszenia obustronney korrespondencyi miedzy Gallicyą i Slązkiem, także z Gor Tarnowskich do Wrocławia konna poczte ustanowił, i przez pocztamt graniczny w Sławkowie nam tu oznaymic kazał, iż ta poczta konna z dniem pierwszym października nie uchybnie odbywać się zacznie.

Przez ktore to przyśpieszenie przychod i odchod poczt do i z Wrocławia tak urządzony bedzie: iż poczta, ktora dawniey w poniedziałek przed połudn iem przychodziła, na przyszłość w niedziele z rana stawać będzie; a ta, ktora w piatek przed południem przychodziła we czwartek z rana przyydzie, przeciwnie zaś ta poczta, ktora aż dotad we wtorek o g. 10. odchodzi, naprzyszłość iuż w niedzielę o g. 5 po południu a druga zamiast w piętek, we czwartek o godzinie piatey po południu odeyść będzie musiała. Przeto podług rezolucyi naywyższey kommissyi pod d. 31 p. m. Nro: 12476 uwiadomia sie publikum osobliwie tuteyszy stan handlowy o tey odmianie ażby stosuiąc się do niey wcześniey listy oddawali, aby expedycya ich uregulować można.

Więc podług tego nowego urządzenia, pierwsza poczta dnia 1, druga zaś d. 5. i t. d. odeydzie. Przeciwnie pierwsza z Wrocławia na d. 4tym. Druga 8mym Października i t. d. przyydzie.

W Krakowie d. 19 września 1797. Z Ober pocztamtu Gallicyi Zachodniey.

Tultius. Julian Habel.